

# ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ  
Ներկայ 1897 թվականի  
Պուլխարիոյ համար տարեկան 10 ֆրանկ  
» » վեցամսեայ 5 »  
Առաստախմանի » տարեկան 12 »  
» » վեցամսեայ 6 »  
ԿԱՆՆԻԿ ՎՃԱՐԵԼԻ

Համակ դրամ եռայնի դրկել հետեւեալ հասցեով  
ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԵՐԱԳՐՈՒՄ (ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ)  
Редакция на вѣстникъ  
„Иравункъ“  
ВАРНА (България).

Rédaction du journal  
„Iravounk“  
VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք  
էս չեն դրկուիր եւ յարմար դատարան-  
ները միայն կը հրատարակուին անորոշ-  
ովին կամ մասամբ:  
Դանուցման տոյր 20 սանթիմ. երե-  
քէն աւելի անգամներու համար 20 0/0  
զեղչ կը լինի:

## ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Քիչէ՛վի համալսարանին ուսու-  
ցել Ա. Ն. Գրեքի խմբագրու-  
թեամբ սկսած է հրատարակուիլ  
Ռուսիա եւ Ասիա անուն շաբաթա-  
թերթ մը, որուն առաջին թիւին  
մէջ ուշագրաւ յօդուած մը կայ  
«Ռուսիա եւ Հայկական խնդիրը»  
խորագրով: Թողուածագիրը նախ  
յայտնելով որ թէեւ Հայկական  
խնդիրը գրեթէ մոռցուած է այժմ,  
բայց եւ այնպէս ուրուականի նը-  
ման ցցուած կը մնայ Եւրոպայի  
գիմաց, հետեւեալ գիտողութիւն-  
ները կընէ սա հարցի մասին թէ  
Եւրոպա եւ մասնաւորապէս Ռու-  
սիա ի՞նչ պիտի ընեն հայերուն  
համար:

«Նախ պէտք է մտածենք թէ  
Հայաստանի գլխիմէ կէսը Ռու-  
սիոյ կը պատկանի եւ հայերուն  
ձեռքն է կովկասի անտեսական եւ  
նիւթական ամբողջ կեանքը: Իր-  
րեւ ազգակից՝ այդ Հայաստանը  
շատ դրամ կը շրկէ Թուրքիա-  
յաստան. այս դրամ իսկապէս  
ռուսական դրամագլուխ է, զոր  
կը վասակին ոչ—ռուս բնակիչնե-  
րէ: Բայց ասիկա դժբախտու-  
թեան կէսն է դեռ. բուն դժ-  
բախտութիւնն այն է որ մեր հոյ  
թրքական սահմանն ամէն կողմէ  
բաց է, եւ ինչպէս որ մենք գող-  
ցուած ապրանքներ ու իրեր կեր-  
թան Թուրքիա, այնպէս ալ ան-  
կէց մէջ մօտ կուգան բազմաթիւ  
հարստահարուած խեղճ գաղթա-  
կաններ, կովկասի մէջ ստուա-  
րացնելով չքաւոր դասակարգը, եւ  
չգիտնալով ուր հանգստացնել ի-  
րենց գլուխը: Ո՛վ որ չի ճանչ-  
նար կովկասն ու անոր կեանքը,  
այս բոլորը նշանակութիւն չունի  
իրեն համար: Սակայն այսպէս  
չի կրնար շարունակուիլ. ուշ կամ  
կանուխ Ռուսիա ստիպուած պը-  
տի ըլլայ վերջ գնել թրքահայե-  
րու այս հեղեղին եւ երկու Հա-  
յաստանի միջեւ եղած յարաբերու-  
թեանը. բայց ի՞նչ կերպով, կը-  
րէտէի գործն արդէն ցուցուց թէ  
որքան դժուար է եւ նոյն իսկ ան-

կարելի՝ հաւասար իրաւունքներ  
ձեռք բերել քրիստոնեաներու  
համար, օսմ. տէրութենէն: Հոն  
ուր կարգ չիկայ, գլխաւորապէ-  
սա՛ն ճշշուած անտեղի է: Նոյն-  
պէս չենք կրնար Հայաստանը  
զօրքով գրաւել, որովհետեւ եւրո-  
պական համաձայնութիւնը խան-  
գարուած կըլլայ: Ուստի մեր  
կարծիքով պէտք է պնդենք որ  
Եւրոպական զօրքերը գրաւեն  
Հայաստանը՝ հանգոյն կրէտէի:  
Հայերը գո՛հ կը մնան: Մենք ալ  
կօզտուինք, որովհետեւ ասպա-  
տակութիւնը կը դադրի հար-  
կովկասի մէջ, ուր ամէն կողմ-  
պուտ Թուրքիա կը զրկուի: Թե-  
րեւս մեզ առարկեն թէ եւրոպա-  
կան նաւախումբի ներկայութիւնը  
Սիւ ծովի մէջ՝ չի համապատաս-  
խաներ Ռուսիոյ շահերուն: Այդ  
չիտակ է. բայց չէ՛ մի որ դժ-  
բախտութիւնը Տրապիզոն եւ Սի-  
նոպ չէ, այլ Քիւրախտան, ուս-  
կից դուրս կելլան հայու միւս  
մօրթող մասնագէտները, Եւրո-  
պական միացեալ զօրաբանակով  
վանի եւ Սոչի գրաւուած նիւ-  
թական շահ կը բերէր մեզ, եւ  
պատահական հաճոյք կը պատ-  
ճառէր անգլիացիներուն: Սա-  
կայն մեր մէջ նախապաշարուած մը  
կայ թէ Անգլիոյ միշտ կը հովա-  
նաւորէ հայերը, եւ Հայաստանը  
գրաւելու պարագային հայոց  
թագաւորութիւն կը կազմէ: Ա-  
սանկ բան չի կրնար ըլլալ: Ով  
որ կը ճանչնայ հայը, կը ճանչ-  
նայ նաեւ անոր եռանդն ու  
ձեռնիւրէցութիւնը: Անմիջապէս  
որ Անգլիոյ հայոց թագաւորու-  
թիւն հիմնէ, այս թագաւորու-  
թիւն իր ձեռք կանցունէ Ա-  
սիոյ բոլոր շահն ու առեւ-  
տուրը, եւ դուրս կը նետէ ամ-  
բողջ անգլ. վաճառականութիւնը:  
Աւելորդ է օրինակներ առաջ բե-  
րել, Հոս, մեր մօտ, կովկասի  
հայերը աղաւաղութիւն եւ հաւասար  
իրաւունքներ կը վայելեն, եւ ա-  
հա այժմ անոնց ձեռքն է բոլոր  
առուտուրը, իսկ մօտիկ ապա-  
գայի՝ մէջ անոնց ձեռք կանցնի  
նաեւ ամբողջ հողատիրութիւնը...  
Այնքան է որ հայերը նոյն բա-

՛ը պիտի ընեն անգլիացիներուն  
ալ: Ուստի եթէ մենք կը կար-  
ծենք թէ Անգլիացիները կը պաշտ-  
պանեն հայերը, Ռուսիան ետ մը-  
զելու համար է միայն, հայոց  
թագաւորութիւն հիմնելը շահա-  
ւոր չէ անոնց համար: »

## ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

(Շար. լախ. քիչեւ եւ վերջ)

Դպրոցական ծրագիրը պատ-  
րաստելու համար ձեր ինքնին  
բանաւոր առաջարկը կը պարու-  
նակէ ուրիշ շատ դժուարալոյծ  
խնդիր մը:

Ծրագրին, ինչպէս վարժարա-  
նաց ընդհանուր ուղղութեան գը-  
ծուելէն ետքը, ի՞նչպէս վստահ  
պիտի ըլլանք թէ ամէն դպրոց-  
ներու մէջ իրօք պիտի գործադ-  
րուի ինչ որ որոշուած է: Ո՛վ  
պիտի հսկէ անոնց գործադրու-  
թեան, փորձառութիւնը կը սոր-  
վեցնէ որ այս մասին չենք կրնար  
բացարձակ վստահութիւն ունե-  
նալ միշտ եւ աւելն քաղաքի հո-  
գարարութեանց վրայ: Ո՛րանա-  
ւորապէս վարժապետներու ընտ-  
րութեան խնդիրը այստեղ մեր  
ուշագրութեան կը ներկայանայ:  
Երբ այսինչ քաղաքի հոգաբար-  
ձութիւնը անգլիաւոր, այնինչ  
քաղաքինը սխալ ըմբռնուած խը-  
նայողական պատճառներով, եր-  
բորդ մըն ալ խաբրի համար են.  
վարժապետական պաշտօնին կո-  
չին գործին անյարմար մարդիկ  
որոնք անկարող են որոշուած ծը-  
րագիրը գործադրելու, ի՞նչ օ-  
գուտ կունենայ յայնժամ թղթի  
վրայ շարուած ուսումները եւ գը-  
ծուած ուղղութիւնը: Եւ այս ա-  
մէն երեւակայական անտեղի կաս-  
կածները չեն զոր մէջ տեղ կը  
գնեմ: Ով որ քիչ շատ մեր ազ-  
գային կեանքն ու բարքերը ու-  
սումնասիրած է՝ գիտէ թէ վար-  
ժապետներու ընտրութեան միջո-  
ցին մեր թուածին նման վնասա-  
կար հանգամանքները եւ ապօրէն  
նկատումներ կրնան միշտ իրենց  
գերը խողալ, մանաւանդ որ հո-

գաբարձութիւնները իրենց արդի  
վիճակին մէջ ինքզինքնին բնաւ  
պատասխանատու չեն զգար ազ-  
գային տեղի հեղինակաւոր մարմ-  
նոյ մը առջեւ:

Այս երկու տեսակ դժուարու-  
թիւնները զոր մասնանիշ ըրի  
բաւական են, կարծեմ, հաս-  
տատելու թէ կրթական խնդիրն  
լուծուած կապուած է առաջնորդի  
մը ընտրութեան հետ:

Առաջնորդ մը միայն որ—ան-  
ցողակի ըսենք—ուղղակի Արա-  
րատեան մայր աթոռին իրաւա-  
սութեան տակ գտնուելու է, կըր-  
նայ բաւական հեղինակութիւն եւ  
անվիճելի ձեռնհասութիւն ունե-  
նալ բոլոր հոգաբարձութիւնները  
հրաւիրելու ձեռնարկել ընդհա-  
նուր ծրագրի մը պատրաստու-  
թեան: Ինք միայն կամ իր ներ-  
կայացուցիչներ կամ օրինական  
խորհրդականներ — վերջինները  
պիտի ընտրուին կաթողիկոսական  
մասնաւոր հրահանգով մը—բնա-  
կան վերատեսուչներն են վարժա-  
րանաց եւ հսկող անոնց բարեկար-  
գութեան եւ բարեք մատակա-  
րարման: Այսպէս հոգաբարձու-  
թիւններն ալ իբր գործօն մարմին  
ենթարկուած կըլլան վերին հսկո-  
ղութեան մը, եւ այս է օրինա-  
ւորն ու պէտքը:

Այս տողերուն նպատակը՝ կըր-  
թական տեսակէտով միայն առաջ-  
նորդի մը պէտքը ցոյց տալ ըլլա-  
լով, առ այժմ այսքանով կը բա-  
ւականանամ եւ զանց կընեմ նշա-  
նակիլ այն օգուտները զորս ու-  
րիշ տեսակէտներով ալ կը խոս-  
տանայ մեզ պարտաճանաչ եւ իս-  
կապէս իր կոչման սրժանի մնա-  
յուն հոգեւոր հովուի մը ներկա-  
յութիւնը, որ Պուլխարահայերու  
անջատ մասերուն մէջ կապ մը  
պիտի ըլլայ եւ զանոնք իրարու  
հետ անընդհատ յարաբերութեան  
մէջ պահելով, պիտի զօրացնէ մեր  
մէջ համերաշխութեան օգին, եւ  
այս արդէն թանկագին առաւելու-  
թիւն մըն է:

Սակայն այս մասին ուրիշ ան-  
գամ թերեւս խօսելու առիթ ու-  
նենամ:

Սիւլիտրէ 24 Նոյ. ՌՈՒՄԲ

ՀԱՅԵՐՆ Ի ՇՈՒՄԱՆ

ՊԱՏԱՍԻԱՆ

Ան «Դիտող»-ն եւ Հրաւեր-Վառէ

Իրաւունքի նոյն 12 և 22 թիւին մէջ կարգացի քաղաքէս գլը-ռած երկու յօդուածներ, յորս Պ. յօդուածադիրները Շումլաի հայ գաղութին ներկայ վիճակը չափական յոռետեսութեամբ պատկերացնելէ վատ, զրպարտութիւններ յերկրած են ընդհանրապէս Շումլաի հայ հասարակութեան և մասնաւորապէս՝ գաղթ. նախկին յանձնաժողովոյ նկատմամբ:

«Դիտող»ին հետ կը խոստովանիմ որ Շումլաի հայ գաղութը տնտեսապէս խիստ տխուր և անկեալ վիճակ մը կը ներկայացնէ. սակայն վարժարանի և այլ հաստատութեանց նկատմամբ՝ Շումլացւոց ունեցած տրամադրութեանց գալով, մեծապէս կը սխալի Պ. յօդուածագիրը, երբ կը գրէ թէ «կրթական և այլ բարենպաստական հաստատութեանց կարեւորութիւն չընծայուիր», զի ընդհակառակն Շումլա կրթական տեսակէտով, իր տնտեսական անցուկ վիճակին հակառակ, համեմատաբար իրմէ շատ աւելի բարեկեցիկ և քանի մը Պուլկարահայ գաղութներէ աւելի վեր դիրք մը ունի, թէեւ ոչ բոլորովին անթերի և ժամանակայրմար, զի մեր վարժարաններն հիմնական փոփոխութեան և ուղղութեան անհրաժեշտ պէտք ունին:

Շումլա նախանձելի է մանաւանդ այնու որ իր տնտեսական աննախանձելի կացութեան հակադէպ մեծ ու դրուատելի բաւեմանութիւն մը ունի, այն է ազգային վարժարաններու տնտեսական և կրթական մատակարարութիւնն ընդ միշտ ապահովելու անխնայ ջանքը:

սական և կրթական մատակարարութիւնն ընդ միշտ ապահովելու անխնայ ջանքը: Մենք առ այս մեր աչաց առջեւ ունինք դրական շօշափելի և պերճախօս փաստեր, որոց մին միայն յիշատակել բաւ կը համարիմ: Տեղւոյս ազգային պաշտօնական մարմիններն, ասկից տասը տարի առաջ տեղս վախճանող բարեյիշատակ կ. Պուլսեցի ազգայնոյ մը՝ Եփրեմ աղա Թագաւորեանի՝ ազգին կտակած մօտ 250 ոսկւոյ գումարին և նոյն գումարին տասնամեայ տոկոսին վրայ աւելցնելով տեղական դրամանէ մը եղած 800 ֆրանքի փոխառութիւնը, քէօսթէնճէյի մէջ կառուցած են՝ այժմ տարեկան 3-4000 ֆրանքի եկամուտ բերող կալուած մը, որ քանի մը տարիէն մօտաւորապէս 5-6000 ֆրանքի եկամուտ մը պիտի տայ ազգին:

Անշուշտ թաղական խորհուրդ և հոգաբարձութիւն սոյն ազգային կալուածի շինութեան ձեռնարկուելով, իրենց պարտականութիւնէն բան մը աւելի ըրած չեն, բայց զարմանալի չէ՝ տեսնել որ մինչդեռ անոնք տնտեսապէս ցաւալի վիճակ մը ներկայացնող փոքրիկ բնակավայր մը կացութեան ազգ. գործոց մէջ յառաջ եկած ամէն գծաւորութեանց յաղթելով, կրթական գործը հաստատ հիման վրայ դնելու գործնականապէս ջանադիր կըլլան, «Դիտող»ը հաւանականաբար անձնական կիրքերէ թելադրուած կը մեղանչէ ճշմարտութեան դէմ՝ «Շումլաի մէջ կրթական հաստատութեանց կարեւորութիւն չընծայուիր» գրելով:

Ըսինք թէ Շումլան կրթական տեսակէտով քանի մը պուլկարահայ գաղութներէ գերիվեր վիճակ մը ունի, և այս առանց հիման չէ:

Պուլկարիոյ մէջ, իգական սեռի դաստիարակութեան կենսական

հարցով զբաղուելու և ուսումնասիր տիկնանց նախաձեռնութեամբ իգական վարժարան կառավարելու ձեռնարկել անդրանկութիւնն Շումլայի կը պատկանի: Այս նպատակաւ էր որ Եղուպեան գերդաստանէն բարեյիշատակ Մ. Մարիամ և Մ. Թէպէր կոյսերն 1879-80 թուականներուն թաղապետութեան դիմելով, իգական վարժարանի կառուութեան վրայ ազգային մարմնոց ուշադրութիւնը հրաւիրած և անոնց աջակցութիւնն ինքրած էին ի նպաստ այս խնդրին կարգադրութեան: Յիշեալ կոյսերն իրենց կենդանութեանը, իգական վարժարանի բարեւոքմանը համար, նիւթական ու բարոյական մեծ ու զնահատելի զոհողութիւններ ընելէ ետք, ազգին կտակած են նաեւ իրենց տունն (այժմ աղջկանց վարժարան) 6-700 մեթր տարածութիւն ունեցող ծառադարձ պարտէզով մը ու աղբիւրով մը: Դարձեալ մի եւ նոյն նպատակաւ էր որ 1895ին Մ. Թէպէր կոյսը վախճանելով իգական վարժարանին և այլ ազգային հաստատութեանց 800 ֆրանքի տարեկան եկամուտ մը կտակած է: Շումլաի հայոց կեանքին մէջ տեսնուած այս եղական երեւոյթը ապարդիւն պիտի մնար անշուշտ, եթէ բարեյիշատակ Եղուպեանք իրենց օրինակին և ուղղութեան հետեւողներ չունենային, սակայն ուրախալի է ըսել թէ յիշեալ բարեյիշատակ կոյսերու ձեռնարկը Շումլաի մէջ յառաջ բերաւ ուսումնասիրութեան մեծ շարժում մը, իգական սեռի դաստիարակութեան հարցը Շումլաի տիկնանց մասնաւոր մտադրութեան առարկայ եղաւ և իգական վարժարանը տակաւ ու քիչ շատ մտաւ յուսատու վիճակի մը մէջ, զայն կառավարող ուսումնասէր տիկնաներու խնամակալութեան տակ: Շումլացի կիներ, ներկայ

վիճակը, իր այժմու և ապագայ պէտքերուն բաւարար չգտաւ, կեանքի դերաւորութիւն պայմաններուն հետ ուղեց նաեւ օգտակար փոփոխութիւններ մտցնել իր կեանքին մէջ: այսու ապագայ տնայէն մայրեր պատրաստելու և տանտիկնաներ հասցնելու գաղափարէն մղեալ, բացած է արհեստանոց մը ուր կը յաճախեն շրջանաւարտ և այլ աղջիկներ, կար և ձեւագիտութիւն ուսանելու: Շումլացի կիներ ասով ջանացած է լրացնել իր վարժարանի մէկ թիւին:

Ուրեմն քանի որ մենք ունեցած ենք մայրեր, որք անձնուէր և ձեռնտու լինելով իրենց աղջկանց դաստիարակութեան մեծ գործին, մեր կեանքի մէջ յեղաշրջման ժամանակամիջոց մը բացած են, մենք ամենայն համարձակութեամբ կարող ենք ըսել թէ՝ Շումլաի ներկան «Դիտող»ին ըսածին պէս՝ աշուր չէ և ոչ ալ ապագան՝ փճացման ենթակայ: այլ՝ ներկան յուսատու և ապագան՝ բեղմնաւոր:

Վառսկ Սիւնի

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

Որստորը, 29 նոյ.

Այսօր 25 ին Ս. Փրկչի մատուռին մէջ խոնուած էին առանց կրօնի խտրութեան երկսեռ ազգայիններ՝ ներկայ գտնուելու համար պատարագին և հոգեհանգըստեան պաշտօնին զոր Հայր Մաշթոց կատարեց ի յիշատակ վերջին երկու տարուան հայ նահատակներուն:

Այս առթիւ մեր հոգեւոր հովիւը սրտաշարժ դամբանական մըն ալ խօսեցաւ:

Ուրախալի է որ Հայր Մաշթոցի և եկեղեցւոյ նախկին հոգաբարձութեան անդամներուն մի-

ԲՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ԶՈՒՆԵՐ

(ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ ԱՔՈՐԵԱԼԻ ՅԵՄԱՍԱԿԱՐԱՆԻՅ)

Ժ.

— 2 —

Ճամբա ընկնելուս նախընթաց օրը գնացի Էլենաէնց գիւղը:

Շտապով ներս մտալ եւ բարեւիս հետ միասին հաղորդելի որ ազատված էի եւ եկել եմ մնաս բարով ասելու:

Ամբողջ տանեցիք միասին էին, բոլորն էլ յանկարծակի եկան եւ չարեցին, Էլենան բոլորովին այլայլեց եւ հազիւ կարողացաւ արտասանել.

— Միթէ՞, այդքան շուտ...

Էլենան անկարող եղաւ շարունակել, տիկին Էլիզաւետան, մեծ քոյրը, շարունակեց.

— Շտապելու ի՞նչ ունէք, պարոն Ծաղիկեան. մի բան որ ազատ էք, երբ ուզենաք կարող էք գնալ միթէ

այստեղի բարեկամները այնքան էլ չար չեն, որ մի քանի օր էլ նրանց համար մնայիք, այդ մասամբ ապերախութիւն է ձեր կողմից: Ճշմարիտ:

— «Գալլին որպիսի լաւ կերակրես, նա միշտ անտառ կը նայէ» ասում է առածը, ընդմիջեց Էլենան, որպիսի էլ չոյցեցինք պարոնին, այսու ամենայնիւ նա օր առաջ ուղում է փախչել...

Հապա ուղղակի խօսքը ինձ ուղղելով՝ շարունակեց.

— Իսկապէս ինչո՞ւ էք շտապում, չէ որ ամէն տեղ ձեզ համար միեւնոյն է, որպիսի ես ձեզ ճանաչում եմ, ձեր խօսքերից եւ իղէալներից, դուք կօսւմալովիտ էք, ուրեմն հայրենասիրական նեղ զգացմունքից փոքր ինչ ազատ պէտք է լինէիք...

— Այժմ այդ տեսակ լուրջ խնդիրների մասին խօսելու ժամանակ եւ տրամադրութիւն չունեմ, աւելի լաւ է զբարձրանաք, ո՞վ է իմանում էլ երբ իրար կը հանդիպինք: Հա, ես բերել եմ իմ լուսանկարներս, ասացի ես, եւ հանեցի երեք հատ լուսանկար եւ տուի երեք քոյրերին:

Կառքս ինձ թէեւ սպասում էր, սա-

կայն ստիպված եղայ մնալ ճաշի. ես շարունակ խօսում էի, բոլորը խօսակցում էին, բացի Էլենայից՝ նա տխուր էր, գրէթէ հաց էլ չը կերաւ:

Ճաշից յետոյ ես պատուիրեցի կառապանին պատրաստվել սեղմեցի բարեկամուհիներին եւ նրանց մօր ձեռքը եւ թոյլ կառքի մէջ. ինձ թվաց որ Էլենան արտասովում էր. կառքի մէջից էլ սեղմեցի նրանց ձեռքերը, Էլենայիցը սովորականից ամուր եւ հրամայեցի քշել...

Իմ ետեւից կանացի քնքուշ ձեռքերը շարժում էին իրանց թաշկինակները եւ աղաղակում «մեզ չը մոռանաք»...

Երկրորդ օրը փաստաբանը ինձ ճաշի էր հրաւիրել, ինձ տանող կառքը պէտք է գար նրա տուն եւ ես այնտեղից պէտք է ճամբա ընկնէի:

Ճաշը ուրախ էր եւ բաւական բազմամարդ, ինձ համակրող ինտելիգէնտ երիտասարդութիւնը ինձ հետ էր:

Վերջացաւ ճաշը, կառքս եկաւ, մի վեց եօթ հոգով ինձ ուղեկցեցին տաս քիլօմետրի չափ. այդ տարածութեան վրայ կար մի կամուրջ. այնտեղ իջանք, ի քանի շիշ լաւ գինի դատարկեցինք:

բոլորս միասին երգեցինք Նէկրասովի «Յոյց տուր ինձ մի անկիւն, ուր Ռուս գիւղացին չէ տանջվում» երգը, համբուրվեցինք կրկին եւ կրկին ու իրար խոստացանք չը մոռանալ յաւիտեան:

Վերջապէս գրէթէ արցունքն աչքերիս եւ բաժանվեցի իմ սիրելի բարեկամներից եւ նստեցի կառքը: Կառապանս մտրակեց եւ կառքը թռաւ... մենք դեռ չասունակում էինք փոխադարձաբար թաշկինակներ ծածանել:

Իրարից բոլորովին բաժանվեցինք, հետզհետէ մեծանում էր մեզ բաժանող տարածութիւնը, որը դեռ մեծանալու էր մի քանի հազար վերստով, սակայն սրտերս միշտ մօտիկ էին լինելու եւ ես ինչպէս կարող էի մոռանալ այդ աղնիւ մարդկանց...

Կառքս թռչում էր. զանգակները հնչում էին ուրախ, ուրախ էի եւ ես. թռչում էի դէպի նոր կեանք, դէպի հայրենիք, դէպի գործ...

ՎԱՐԴՈ

Վ Ե Ր Ջ

ընկերացած հակառակութիւնը վերջացաւ: Հայր Մաշթոց եկեղեցւոյ մէջ քարոյ մը խօսելով, շնորհաբար պէտքը զոր մանաւանդ արդի հանգամանքներու մէջ Հայերս ունինք քրիստոնէական ներդրումութեան ոգին հետեւեալ իրարու հանգէպ: «Ուստի, ըսաւ, իբր քրիստոնեայ վարդապետ և հայ կը ներեմ սրտանց այն թերութիւններուն զոր հոգաբարձութիւնը գործեց ինձ դէմ: Ու ներդրութիւն կը խնդրեմ իրմէ հրապարակաւ, եթէ ես ալ իբր մարդ սխալելով թերութեան մը մէջ գտնուած եմ իրեն դէմ»: Այս խօսքերը իրենց ազդեցութիւնը ունեցան, այնպէս որ տեղութեան սերմերը փճացած կերեւան հակառակորդներու սրտին մէջ:

Արդի հոգաբարձութիւնը գովելի եռանդով կը ջանայ համերաշխութիւն ներմուծել ժողովրդին մէջ և բառեալ այն կարգ մը անսովոր խնդիրները որոնք անհամաձայնութեան առիթ եղած էին:

Եկեղեցւոյ ժողովարանին մէջ ընթերցարան-լսարան մը հաստատուելու համար հոգաբարձութիւնը կանոնադիր մը պատրաստեց և ժողովրդին ընտրել տուաւ 12 անդամներէ բաղկացած յանձնախումբ մը որ հոգաբարձութեան գործակցութեամբը պիտի գործադրէ կանոնադիրը և վարէ լսարանը:

Վեհ. Հայրիկը բարեհաճած էր կոնդակով մը յորդորել ժողովուրդը սիրով և համերաշխութեամբ գործել, աշակից ըլլալ իր հոգեւոր հովիւին և հոգաբարձութեան, ջանալ ազատ երկրի մը մէջ օգտակար ըլլալու Հայրենիքին:

Հոգաբարձութիւնը փութաց գործել հայոց վշտաբեկ կաթողիկոսին և խորին շնորհակալութիւն յայտնելով Հայրապետական թանկագին յորդորներուն համար աւետել իրեն թէ քաղաքիս ազգայիններուն մէջ վերջացած են երկպառակութիւնները և հիմայ կը տիրէ համերաշխութեան ոգին:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Այսու կուգանք խնդրել ձեզմէ որ հաճիք ձեր լրագրոյ սիւնակներէն միոյն մէջ ամփոփել մեր այս գիր ի պատասխանի այն տեղեկութեանց զոր խորհուրդիս մասին հրատարակիր էիք իրաւունքի 74 թիւին մէջ: Այդ բոլոր տեղեկութիւններ բոլորովին անտեղի են և երեւի տեղեկատուն այսպիսով կարծեր է առնել իւր վրէժ հանդէպ խորհրդոյս:

Խորհուրդս պարտաճանաչ իր գործառնութեանց մէջ՝ թերեւս վարուած լինի առ տեղեկատուն այն եղանակաւ, զոր իրեն վրայ պարտք կը դնեն ազգին շահեր:

որոնք գոյցէ համոճայն չ'են տեսնելով իրենց անհրաժեշտ շահերուն:

Միւսմբ յարգանք  
Ի դիմաց թաղ. խորհրդոյ  
Ատենադպիր Ատենապետ  
Մ. Յ. Սարխաւեան Գ. Ունեան  
Պուրկալ, 8 Դեկտ. 97

ԱԶՔԱՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Կիմանանք թէ տեղւոյս թաղական խորհուրդը նկատողութեան առնելով վառնայի հայ աղքատ գաղթականներուն վիճակը, փութացած է երեք անգէ բաղկացած մասնախումբ մը կազմել որ արդէն իսկ ձեռնարկած է հանգանակութեան: Հաւաքուած գումարը պիտի յատկացուի փայտ դնելու և հոգալու էն անհրաժեշտ պէտքերը:

Այս առթիւ կը հրաւիրենք բարեկեցիկ հայ դասակարգը, զաղթական թէ տեղացի, իր ուղղափառ և մանաւանդ մարդասիրական պարտքը կատարել մասնակցելով այս հանգանակութեան որ կոչուած է մահաբեր ցուրտի մը ճիրաններէն փրկել մեր գաղթական ազգակիցները՝ զուրկ նկատական ամէն միջոցէ: Գործն ինքնին այնքան պարզախօս է որ աւելորդ է երկարօրէն պարզել զայն հոս: Քիչէն շատ հասկնալու է:

ԼՐԱՔԱՂ

Հայ մեծանուն նկարիչ Պ. Յովհաննէս Այվազովսքի անտարբեր չի մնար կովկաս ապաստանող հայ գաղթականներուն նկատմամբ. մտերմ Օտեսաի մէջ պիտի բացուի իր նկարներուն մէկ ցուցահանդէսը ուսկից զոյացած հասոյթը պիտի յատկացուի հայ գաղթականներուն:

— Թէհրանի օսմ. դեսպան Միւնիֆ փաշա ետ կանչուեր է Դրան կողմէ: Դոր Դարի մէկ թղթակցութիւնը թաւրէժէ գրուած, կըսէ թէ այս դեսպան ժամանակէ մը ի վեր Պարսից Շահին մօտ թախանձագին դիմումներ կընէր զայն թշնամացնելու համար հայերուն դէմ, սահմանադրի վերջին դէպքերուն հետեւանք: Բայց Շահը վերջապէս հասկնալով այդ չարամիտ թուրքին թագուն նպատակը, չուզեց իր մօտ պահել զայն ու պահանջեց Բ. Գանէն ետ կանչել: Իր պահանջման գոհացում տրուեցաւ:

— Թուրքիոյ գաղթականութեան նոր հոսանք մը սկսած է դէպի Երեւան: Ամէն օր նորանոր խումբեր կերեւան այդ քաղաքը, գունատ, յուսահատ, պատառ մը հացի կարօտ: Այս խնդնըրը թուրքին սուրէն խոյս կուտան: Գեռ պիտի շարունակուի՝ այս վիճակ,

և Եւրոպայի անօրէն դիւանագիտութիւնը դեռ սուտ խուլ պիտի ըլլայ թշուառութեան այս անհուն աղաղակներուն:

— Նոյեմբեր 1էն սկսեալ թաւրէժի մէջ կիրակնօրեայ վարժարան մը հաստատուեցաւ: Ինչաւ թաղի դպրոցի մէկ սենեկին մէջ, Հոն հասակաւոր հայերու պիտի դասախօսուի հայերէն, ռուսերէն, պարսկերէն, թուրքերէն ռուսամարկալութիւն: Հոգաբարձութիւնն ստանձնած է ծախսը: Դպրոցին ուսուցիչները կը դասախօսեն:

— Գերմանական Հայրցիկըր թաղապետի նոյեմբեր 17ի համարին մէջ փոքր յօդուած մը կար, որուն մէջ կըսուէր թէ Ենայի համալսարանի փիլիսոփայական կաճառը հայր Դիւնդ Ալիշանին տուեր է պատուակալ տոքտորութեան աստիճան: Միւրիւրեան վանքի ծերունազարդ հայ քերթողին բեղմնաւոր կեանքին վրայ դրուատալից ծանօթութիւններ տրուած են այս գրուածին մէջ: Պերլին գտնուած պահուն, իր բարեկամ Ա. Յոն Հոմպոլտ փափագեր է զինքը ներկայացնել Յրէտէրիկ Ե. Կայսեր. բայց համեստ գիտնականը խոյս տուեր է այս պատուէն:

— Բուսքի վէտոմոսի կը ծանուցանէ թէ Պրադքսես Պոմօ (Եղբայրական Օգնութիւն) անուն գեղարուեստական զիւրքին վաճառման զուտ հասոյթէն ցարդ 13,000 ֆրանք զրկուած է Պոլսոյ ռուսական դեսպանատունը, որ գրէթէ ամբողջ այն գումարը Ս. Պատրիարք Հօր տրամադրութեան ներքեւ դրած է, ի նպատակ աղքատաց: Պ. Ճանչեանի տնօրէնութեամբ այս գումարէն մաս սը Բերայի Աղքատախնամին վճարուած է:

«ԻՐԱՌՈՒՆՔ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Յ. Պ. Ի Պոռքէշ: Տակաւին սպասե՞ք ձեր խոստման դրժագրութեան: Չէ՞ որ մարդկային համբերութիւնն ալ չափ մը ունի:

Մ. ՇիՇ. Ի քեօքլեմէ. Աւինք ձեր քարոզը: Ձեր հինգ ամիս առաջ վճարածը ներկայ տարեշրջանի Ա. վեցամսեան է. հետեւաբար Բ. վեցամսեան կը պարտիք:

Կ. Խ. Ի Ռուսչոք. Ձեր գործակատարը մեզ չ'ներկայացաւ: Բաժնեգիրը և թուղթի օրինակը զրկեցէք:

Ի. Ա. Տօպիլ: Սիւրիֆ վասիլթանը իշին թէպիլի օլընապիլէճէկինտէն գաթի իւմիտ օլտըրմըզտան, պիզէ պօրճլարը օլան ապօնէլէրտէն կազէթտ պէտէլինին թահսիլի բօստա իտարէսինէ հէվալէ իթիք. պու վասիլթա իլէ ապօնէլէրմիլին իյֆաի տէյն իթմէլէրի բէճա օլունուր:

ՊԻՐ ՄԻԻԼԱԳԱԹ

Մաքէնթոնիա Պուլկար գօմիթէսին վարնա շուպէսի բէյիսի իլէ պուկիւնէրտէ վուգու պուլան միւլաղաթը պէրլէճէի աթի տիր:

Սիւ. Մաքէնթոնիա վէ էտիր. նէ վիլայէթի տախիլինտէ թիւրք հիւքիւմէթ վէ ասաքիւրինին իճըրաի մէզալիմ իթմիշ օլտըզլարընա տայիր չըգմըշ օլան շայէաթ նէ՞ տէրէճէ տօլլու տըր:

Բիւլ. Պուլկար կազէթալարընտա հէր նէ քի եազըլուր իսէ բէք տօլլու եազըլմըշ տըր. թիւրք հիւքիւմէթի աստէթի գատիմէսի իւլըլէ եալանա չըգարմադա չալըշտը, ֆագաթ տէլիլէր վէ իսպաթլար մէյտանտա տըր. մալիմինիզ եա, Սասուն գըրկընընը պիլէ թիւրք սագլամագ իսթէտի իտի. . . :

— Թիւրքիւնի վահիլիքի միւնէլէվիլ մալիմինիզ օլտըր հալտէ, շու սօն Եունան մուհարէպէսի էսնասընտա, նէ՞ սէպէպիլ սիզ վէ Պուլկարիս սիլահ պէտէսթ հագգընըր մուհաֆազա իթմէկէ գայըլմալտընը:

— Պիզիմ գօմիթէթ իսթէտի Մաքէնթոնիա ըսեան գալտըրսըն, լաքին Մ. Սթօյլօֆ հիւքիւմէթի Բուսիանըն վատլարընա գարըլարագ, պիզիմէլէրինի գանտըրտը վէ օլ վէճհիլէ Պուլկարըն տահա զիյառէ ֆայիտէլէնէճէլէրինի դանն էյլէր իտի:

— Եունան մուհարէպէսի պաշլայաճաղընա եազըն՝ դանն իտէրիմ Պուլկար, Սըրպ վէ Եունան տէվէթէրի պէյնինտէ, թիւրքիսայա դարշը պիլ իթթիֆագ հուսուլ կէլմէքտէ իտի:

— Էվիլէթ, օլ էսնատէ պուիւլ քիւլիւք տէվէթ պէյնինտէ միւլէքէրէլէր վէ մուխապէրէլէր ճէրեան իթտի իսէտէ իթթիֆագը թամմէ հասըլ օլմալը, սէպէպի իսէ, Պուլկար Մաքէնթոնիայ օթթօմի վէրիլմէսինի արգու իտէր իտի, վէ լաքին Սիւրպիս վէ Եունան տէվէթէրի Մաքէնթոնիանըն թագաթիլին իսթէլէր իտի, պախուսուա Մ. Տէլիանի օթթօմի մէպտէսինէ քիւլիլէն մուխալիֆ պուլընտը, վէ թագաթիլ իշինտէ՝ Սէլանիքէ գատար Եունանիս. թանա գալմասընը թալէպ իտէր իտի, Սիւրպիս տախիլէքսէրիլէթէն Պուլկարընը միւլթէմէքին օլտըզլարը Էօլքէլէրին Սիւրպիսայ կէչմէսինի թալէպ իթմէքտէ իտի. պիզ Պուլկարընըլ իսէ Մաքէնթոնիա պուլընտ միւլէթտաշլարմըզը տիւր միլլէթլէրին հիւքմի ալթընա պըրագմայըն հիւք պիր հօլլէ գապուլ իթմէլէճէ իտիք:

— Ֆագաթ չիտի թէքրար թիւրքիւն եաթականը ալթընա պըրագմըշ օլտըզընըզա վիճտանէն մուգտարպ օլմայօրմըշտընը:

— Մաքէնթոնիա քի իրիսթիսյանըն պուկիւնքի հալլէրի

միւսիսի թէստիս իստէ, պարի  
Մաքէթիսիս թէստիս իստէ  
սազանըմը տըր վէ չօգ սիւր-  
մէզ օրօնսի ուսուլի իւզրէ պիւր  
իտարէ թէստիս իստէսիս միւ-  
վափագ օլաճաղըզ: Պու սօն մու-  
հարէպէ Եունանըլարա տախի  
կիւզէլ պիւր տէրս օլտըզընտան,  
անլէր տախի շիտի օրօնսի գա-  
պուլ իթմէկէ ըտզի տիւրէր, լա-  
քին պիւրազ կէճ:

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻԷ

Պուլկար Սինթա ազալարընտան  
կրէկօր վէ Գօնթանթին նամ  
Արքեպիսկոպոսլարին Սթանպօլա  
եէթիւմիլ օլտըզլարը պիւր թէլէ-  
կրաֆ պիւրիւրիյօր:

Սթանպօլտան հէնիտէն 21 թա-  
րիխտէ քէշիտէ օլունան պիւր թէ-  
լէկրաֆ կիւրիտ մէսէլէսիտէն տօ-  
լարը կազէթալարըն նէշրիւթընը  
թէքիւլլէ, մէքիւր մէսէլէնէն էլ-  
չիլէրտէն էլան սըլըր սազանմագ-  
տա օլտըզընը պիւրիւրիյօր: Լա-  
քին սէֆիւրէրին միւղաքէրաթը  
սիւրաթլէ իլէրլէմէքտէ օլտըզըն-  
տան, եազընէն իթթիֆագը էֆ-  
քեար հուսուլա կէլիւ, մէսէլէնին  
հալլ օլընաճաղը մէհուլ տըր:

Պիւր Ամէրիգա հարպ վարօրըն  
ալաֆրանկա գեկտեմբը 4տէ կէ-  
ճէլէյին իզմիւր սուլարընա տախիլ  
օլմասընտա, օլ ճիւլարտա վագը  
Ենիգալէտէն գուրուսըզը պիւր  
թօր սէսի իշիտիլիւր վէ ազապին-  
տէ թիւֆէնկ գուրչունլարը վա-  
բօրը իհաթա իտէր: Վարօրըն  
գօմանտընը իզահաթ ալմագ իշիւն  
տէրագապ պիւր գալըզ տէնիւլէ  
էնտիւրիւ, պիւր զապիթ վէ պիւր  
գալ թալֆէլէր մէքիւր գալէյէ  
կէօնտէրի իստէ, գալէտէն գա-  
լըզը տախի թիւֆէնկ տարպէլէրի  
իլէ կէրի չէքիլմէյէ մէհպուր ի-  
տէրլէր:

Իշպու վուգուսթ իւզէրինէ  
Սթանպօլ Ամէրիգա սէֆիւրի Ս-  
Անկէլ միւսթիւլէրին թահթը միւ-  
ճազաթա ալընմասընը վէ Պալը  
Ալինին իսթիֆաի գուսուր իթմէ-  
սինի իտտաա իտէր:

Սէֆիւրին պու թալէպի իւզէրինէ  
Պալը Ալի մուսթիյէթ թալէպ վէ  
մէքիւր գալէնին զապիթանըն-  
տան իքիսինի մէմուրիյէթտէն  
թարալէ պիւր հաֆթա հապս ի-  
տէր: Հէր նէ գատար պիւր հարպ  
սէֆինէսինին կիճէ վագթը իլի-  
մանա կիւրմէսի մէմու իստէ գա-  
լէ մուհաֆըզլարը պիւր տէֆա իլ-  
թարլէ իքթիֆա իթմէլի իտիլէր,  
պուլկար իսէ քէնաի սէճաթլա-  
րընը (.) Ամէրիգալըլարա տախի  
կէօսթէրմէք իսթէմիլլէր:

Նաէ Գրաէ Բրեւէնին ալաֆը-  
րանգա 20 թարիլի Սթանպօլտան  
ալարըլը պիւր թէլէկրաֆ աթիտէ-

քի հապատիսի վէրմիլ տիւր:  
«Հօնարա օսմանիլը Էլշիսի տիւն  
Եըլտըլա պիւր թէլէկրաֆ վէրուպ  
Լօնարտաա պուլընան էրմէնի ա-  
նալըլարէրտէն օն քիշի թալֆէ  
զըլաֆէթի իլէ պիւր ինկիլիւ վա-  
բօրընա ըտզիպէն Սթանպօլա  
կէլմէքտէ օլտըզընը պիւրիւրիւ  
տիւր: Իշպու թէլէկրաֆ իւզէրինէ  
Սուլթան տէրհալ զապիթիյէ նա-  
ղըրը Շէֆիգ պէյի հուզուրընա  
չաղըրուպ, Գուլթի սըզը թէտ-  
պիւրէր իթթիսալ օլընմասընը  
էմր իթմիլ տիւր: Վէ օլ կիւնիւ  
Պալը Ալիտէ իճթիմա իտէն վիւ-  
քէլա մէճիսի տախի մէքիւր  
մէսէլէն իլէ իշթիլալ իթմիլ վէ  
ընամի տաիւրէլէրտէ պու սէպէպ-  
տէն պէօյիւք հէյէճան հուսուլա  
կէլմիլ տիւր:

Թապատի էճնէպիյէտէն պիւր  
Բուժ վէ Սթանպօլ էհալիսիտէն  
Սօֆօզլէս նամ տիկէր պիւր Բուժ  
Իսթիլալը գօմիթէյէ մէնսուպ  
օլմագ շիւհէսի իլէ տէրտէսթ օ-  
լունըպ, Պէյօղլու միւթէսարըֆը  
հուզուրընտա իսթիսթագա ալըն-  
տըլար: Մէրգուժ Սօֆօզլէս քէն-  
տիսինին հիշ պիւր գօմիթէյէ մէն-  
սուպ օլմասըզընը սէօյլէմիլ իսէ-  
տէ, պիւր ալսէրէ՝ պիւր կիւրիտիւնին  
Սուլթանա գարըլը պիւր ճիւղալէթ  
իլէմէք էֆքեարը իլէ Սթանպօլա  
կէլմիլ օլտըզընը իֆաաթ իթմիլ  
տիւր: Հիւքիւմէթ մէքիւր կի-  
րիտիլի տախի տէրտէսթլէ իմա-  
թը իսթիճվապա ալմըլ վէ պու-  
նուն պի կիւնահ օլտըզընը թահ-  
գիգ էյլէմիլ տիւր: Սուլթանին  
չալիսընա գարըլը իգաի ճիւղալէթ  
իթմիլ իքի Անապուտ հազըն-  
տա կէլմէքտէ օլուն շալէա օլու  
սէպէպտէն թէվէլիւտ իթմիլ օլ-  
մալը»:

Սթանպօլտան քէշիտէ օլունան  
թէլէկրաֆլար սուլհ ահսնամէսի-  
նին մահի հալըն 7 սինտէ թարա-  
ֆէյնէ թալթի օլընմըլ օլտըզընը  
պիւրիւրիւ տիւր:

Հէքքեարի միւթէսարըֆը Զի-  
յա պէյին Մէրսինէ միւթէսարըֆ  
թալթին օլտըլը հապատիսաթը ա-  
խիւրէտէն տիւր:

Պիւր հաֆթա մուգատտէմ Գան-  
ետաա պիւր իսթիսթիյան թիւճա-  
րըն իքի իսլամլարտան ալէնէն  
զօգազտա էօլաիւրիւմիլ օլտըզը  
վէ պու սէպէպտէն մահէլի մէք-  
քիւրտէ պէօյիւք հէյէճան հիւքմ  
իթթիկի վէ գալթիլէրին տէր-  
տէսթ օլընտըզլարը շէհրի մէք-  
քիւրտէն պա թէլէկրաֆ պիւրիւ-  
րիւմիլ տիւր:

Սուլթըն նամ կալէթանըն վէր-  
տիկի մալիւմաթա նազարէն վան  
Քարընը, Տիարպէքիւր վէ Պիթ-  
լիս վիւլալէթլէրինտէ աքէրի պէօ-  
յիւք հաղըրըզլարա տէվամ օլըն-  
մագտա ըմըլ: Տրապիլօն, Սի-  
վաս, Էրզըրում, Մուշ վէ Քար-

բերդ վիւլալէթլէրին վարիտաթըն՝  
եէնի պիւր էմիր սուտուրընա տէ-  
կին՝ մէքիւր աքէրի հաղըրըզլա-  
րա սարֆ օլընաճաղը մուգարէր  
իմիլ: Համիտիյէ սիւվորի զա-  
պիթանըն պիւր գըսմը Սթան-  
պօլա հաղըրըլմըլ օլուպ, անլէրէ  
սուրէթի խաֆիյէտէ թալիմաթ  
վէրիլէճէք իմիլ:

Էսնաի մուհարէպէտէ հէսիւր ա-  
լընմըլ օլան 250 Եունանըլար պու  
այըն ճիւղալէ Սթանպօլտան հարէ-  
քէթ իթմիլէր:

Սոն մուհարէպէտէ ֆէվզէլատէ  
իպրազը սէճաաթ իթմիլ օլան Ժէ-  
նէրալ Սուլթանքի Եունան մէճիսի  
միլլիսինէ մէպուս ինթիսապ օ-  
լընմըլ տըր:

«ՀՈՒԳՈՒԳ»

Վարնատա Հուգուգ համընտա  
թիւրք հուգաթը իլէ պիւր հաֆ-  
թալըզ կալէթա նէշր օլընմայա  
պալլամըլ օլուպ, պիւրիւնի վէ ի-  
քինճի նուսիսէլէրի մէյտանը ին-  
թիլարէ չըզմըլ տըր: մէքիւր  
կալէթա՝ Թիւրքիտա գանուընը  
էսասինին (սահմանադրութիւն) մէվ-  
գըրի իճրայա գօնըլմասընը իտտաա  
իթմիլքտէ վէ Թիւրքիա էհալիսի  
պէյիլինտէ պուլզ ու աաալէթին  
պէր թարաֆ իտիլմէսի պապընտա  
սայ ու զալիէթտէ պուլունաճա-  
ղընը պէյան էյլէմէքտէ տըր:

Ի Խ Թ Ա Ր

Քէօյլէրտէ պուլունուպտա պօրճ-  
լարընը էօաթմէմիլ օլան ապօնէ-  
լէրիմիլ, զայըլը պիւր թէլէսիւր  
ապօնէ պէտէլլէրինի եա իտարէ-  
միլզ վէ եալիստ Սիլիսարէտէ Ս-  
կարապիտ Ուլունեանա կէօնաէր-  
մէյէ հիմիլթ իթմէլի տիւրլէր:

Կը ինդրուր Արթ. Գէորգ իր. վ.  
Նալընտեանէ որ իր հապէն ընդ-  
փոյթ հաղորդէ խմբագրութեանս:

ԶԱՄԻՐԷ ԲԻԱՑԱՍԸ

Վառնա 13 Դեկտեմբեր  
Պուղտայ  
Վալօն, լիպրա 47-51, հէքթօլ-  
8.50-9 Փրանք  
Արապա, լիպրա 47-52 հէքթօլ-  
8-10.60 Փրանք  
Արքա  
Լիպրա 38-41, հէքթօլ 3.80-4 20  
Փրանք  
Ֆաստիլա  
100 օգգոսը 18-21 Փրանք՝ մալա  
կէօրէ  
Մըսըր  
Գուրու լիպրա 57-58, ֆր. 5.50-5.90  
Նարօլէտն 20,80 ֆր. հիտալը իլէ  
կիւնտէ 8-10 վալօն վէ 40-50  
արապա պուլտայ, 15-20 արապա  
արքա, 5-6 արապա ֆասուլա  
վէ 80-100 արապա մըսըր կէլ-  
մէքտէ տիւր:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱԻ  
ՆՈՐ ԵՐԳԱՐԱՆ  
ԿԱՄ  
ՄՐՄՈՒՆՋ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Սոյն Երգարանը որ կը բաղկա-  
նայ առաւել քան 100 երեսէ, կը  
պարունակէ շատ մը հին և նոր ա-  
զատ երգեր, զորս այժմ ժողովորդն  
ախորժանօք կ'երգէ:

Փափաքողք կրնան ստանալ զայն՝  
փոխարէնը 1 Փրանքի նախկադրոյժ  
(բօստի բուլ) խրկելով խմբագրու-  
թեանս, կամ գիմիլով հետեւեալ  
հասցէներուն:

Տեարք  
Արիս Գուրպէթ. Ռուսուգ  
Կարապետ Ուզունեան Սիլիսարէ  
Ալէքս. Տէմիրճիպլ. Ֆիլիպէ  
Իսկէնտէր Արալանեան Տօպրիշ  
Յովհաննէս Պիպէնեան Պուզըշ  
Արթ. Տէր Ղեւոնդ քնյ. Կալապ  
Թէօֆիլ Թէրզեան Վէօստէնճէ  
Ա. Կիւլէշ Երքոսիա  
Գարեգին Պահլաւունի Գահրիբ

Ալլ. վարժարանաց համար՝ երբ  
գէթ 10 հատ կ'ուզուի, 20 առ 100  
գեղչ կը լինի:

ԷՄԱՆԷԹՃԻ  
ՐԻԳԱ ԷՖ. ՃԷԿԱՊԱՐՈՓ

Սթանպօլտա թէսվիյէ օլընա-  
ճագ հէր նէվ մուսաթլաթըն իճրա-  
սընը տէրէօհտէ իթմէքտէ օլուպ,  
իգթիլապը օլանլարըն թաշիւտա  
1,500 նօմէրօլու Աւետիս Գէորգ-  
եանըն պէրպէր տիւրմընա միւ-  
րաճաաթ իթմէլէրինի իլան իտէր:

ՏՊԱՐԱՆ  
ԽՐԱԿԱՆՆԵՐ ԼՐԱԳՐԱՆՆԵՐ  
Լրագրիս վերջին երեսի սիւ-  
նակներուն մէջ օտար լեզուներով  
ալ ազգեր կը զետեղուին: Ա-  
ռանձին կը տպագրուին գրքեր,  
տետրակներ ու կը պատրաստուին  
հայերէն, պուլկարիէն, ֆրան-  
սերէն եւ յունարէն լեզուներով  
ընկալազրիւր, հասցէներ, հար-  
սանեաց եւ այլ հրաւիրագրի,  
այցեքարա եւ այլն:  
ԳԵՆԵՐ ՉԱՓԱՒՈՐ  
Փափագողք պարտին գիմիլ իւրմ-  
բագրութեանս հասցէինս:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻԿ  
ՎԱՐԴՕ

ԵՐԿՈՒՍԵՐ  
Վիպակ Հայ Յեղափոխական կեանքին  
ԳԻՆ 1 ՖՐԱՆՔ  
Կը ԵՄԱՆՈՒԹ, Վառնա Իրաւունքի  
խմբագրատուն, Ֆիլիպէ Անտօն Գօշի  
քով, Ռուսուգ էֆէ Պօրտանճեանի  
սրճարանը: